

התיאטרון העירוני באר-שבע

רוחות

מאת: הנריק איבסן

הנהלה ציבורית

אליהו שפירא- יו"ר ההנהלה
ציפי פינס
משה זילברמן
שרה ליסובסקי
צבי ברמן
שמואל שילה
מרגלית סטנדר

מנהלת התיאטרון

ציפי פינס

מנהל אדמיניסטרטיבי

יהודה עינן

במאי בית

מיכה לבינסון
אהרון אלמוג

מחזאי בית

הלל מיטלפונקט

מינהלה

מזכירת התיאטרון- נעמי אלתר
מנהלת מכירות- דורית חכם/חיה נח
יחסי ציבור- דליה רוזנפלד
מדור שכתב- ענת זיו
מנהלת מח' מנויים וקופה- בת שבע יונה
קופאיות- מרי עמית/נטע יוגב
כתבנית- אמירה אגם
מנהלת חשבונות- יהודית שמש
מנהל טכני ויצור- יואב מהרבני
מנהלי הצגות- אבי אלתר/שלמה לסרי
מנהלת הפקה- פרידה רפאל
אחזקת בנין ותפאורה- אושרי אורנשטיין
נער שליח- חיים לוי

צוות טכני

אלי יוספי/מרק פבזנר
קריספין יצחק/אדי נוימן
אלי מלול

מנהל במה ראשי- משה הראל
מנהל במה- אבי קובני

חשמלאים

יצחק זאדה/מריו לרמן
משה בו-שושן/שמואל מירשווילי
דרור כץ

מלבישות

טווי כהן/אילנה כהן/ציונה לוי

התיאטרון העירוני באר-שבע
רח. זלמן שזר טל. הקופה 057-74848

התיאטרון פועל בסיועם הכספי של:
עיריית באר-שבע
משרד החינוך והתרבות

התיאטרון העירוני באר-שבע

רזחות

מאת: הנריק איבסן

תרגום: רבקה משולח ■ בימוי: מייקל אלפרדס
תפאורה ותלבושות: רות דר ■ תאורה: פליס רום

עץ האלון, 1903. תעריב, אדוארד מונק

תאריך הצגה ראשונה: 18.10.89
משך ההצגה: כשעתיים וחצי

- תודת התיאטרון לבית הספר לאמנות הכמה והקולנוע, בית צבי, על העמדת חדר חזרות לרשות הפקה זו.
- המחזה "רזחות" בתרגומה של רבקה משולח יצא לאור בהוצאת "ספריית התיאטרון" שליד בית צבי.
- תודתו לשחקן דורון תבורי ולגבי סמיל יורנגסן עקבו עזרתם בתרגום מטרזונית.
- הצילומים מתוך החזרות.

משתתפים: (לפי סדר הא"ב)
אהרון אלמוג - אננסטרנד, נגר
מרק הסמן - פסטור מנדרס, כומר
חנה מרון - גבי הלנה אלווינג
דפנה רכמר - רגינה אננסטרנד
דורון תבורי - אוסולד אלווינג

מנהל טכני ויצור - יואב מהרבני
מנהל הצגה - אבי אלתר
עוזרת במאי ומנהלת הפקה - פרידה רפאל
מנהל במה - משה הראל
תפועל הצגה - שמואל מירשוילי
רקויזיטור - אלי מלול
עיצוב גרפי - "קוויס" חברה לפרטום בע"מ
דפוס - "המכפיל בנגב בע"מ"
צילומים - הרמתי
בניית תפאורה - א.א.
פאות - ליליאן ברושבסקי
תפירת תלבושות נברים - אופנת פריז
תפירת תלבושות נשים - ברטה קורטמן
הקלמות - אולפני ואנד

על "רוחות" לאיבסן

מאת: רבקה פרידמן

(מערך: "במה" חובי מסי' 28 1966)

המחזה "רוחות" לאיבסן, שראה לראשונה אור בשנת 1881, עורר עם הופעתו סערה רבה בצייבור. העיתון הנורווגי "המורגבלדט" הכריז עליו ש"אין לו מקום על שולחנו של בית נוצרי". באירופה לא נמצא מי שהעז להציגו, וארה"ב היתה הראשונה שהעלתה אותו על הקרשים. אכן, אירוניה רבה טמונה בעובדה שאותם דברים שזעזעו את הקהל והמבקרים של אותו זמן- הם אלה שנתיישנו. ההתקפה הלגלגנית על הכומר מנדרס- נציג הכנסייה והערכים הרשמיים, וכן העלאת נושא בלתי אסתטי כמחלת העגבת (כמחלה תורשתית וחשוכת מרפא), שהחרידו את הקהל- דווקא אלה פוגמים כיום באקטואליות של המחזה. בהתיישנות זאת ניתקל גם במחזות אחרים של איבסן, היינו, שאותם מחזות שלו העוסקים, בעיקרם, בביקורת החברה של זמנו- הם הם שנתיישנו. מסתבר, איפוא, שלפעמים יוצא שכרו הזמני של יוצר ההולך עם הרוח החדשה של תקופתו- בהפסד, כשהמדובר הוא במוח ארוך.

אלא שלא בכך עיקרו של "רוחות". יסודות המחזה, מתחת ללבוש שנתיישן, הם מכיבשון- קיומנו ומעבר לזמן. כרוב מחזותיו של איבסן, עוסק גם מחזה זה בבעיות העיקריות של חיינו, והדיון בהן העמיד את איבסן כשורה הראשונה של הדרמטורגיה העולמית.

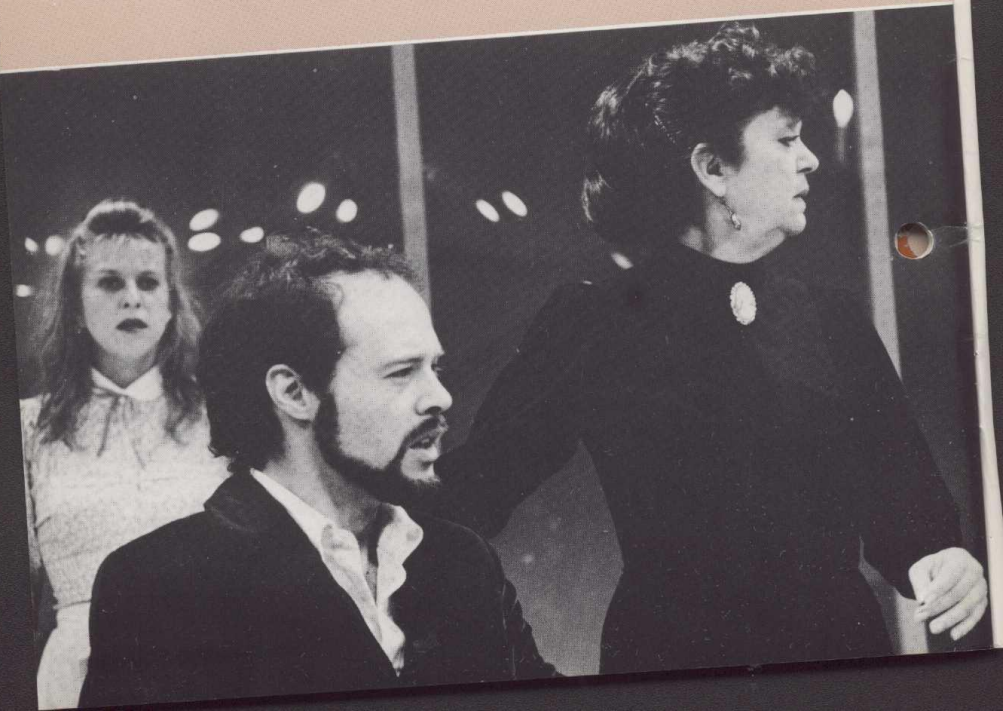
במחזה זה קיימת שמירה נאמנה על שלוש האחדויות: זמן, מקום ופעולה. משך ההתרחשות שלו הוא שתים-עשרה שעות, אך למעשה מקופלת במשך זה תקופת חיים קודמת בת שלושים שנה בערך. בהיפתח המחזה מחזיקים אנו כבר בשלב האחרון של פרשת חיים, שראשיתה בעבר הרחוק. הגבי אלוינג והכומר מנדרס נפגשים כדי להחליט סופית על הסידורים לפתיחת בית היתומים ע"ש הבעל המת, הקפטן אלוינג. במהלך השיחה נחשף אופיו האמיתי של הבעל, שהיה קל דעת ורודף נשים. כשעמדה הגבי אלוינג על המצב, זמן קצר לאחר נישואיה, נמלטה ובאה לבקש את עזרתו של הכומר. אך זה ציווה עליה- בשם החובה והמוסר, ועל אף האהבה הנסתרת ביניהם- לחזור לבית בעלה. משלא נותר לה אלא לחזור לחיי הגיהנום בביתה, ועם הולדת הבן החליטה להקדיש את חייה לדבר אחד, לשמירה על אושרו של הבן. כיצד? ע"י שתעלים ממנו את האמת על אביו ההולל. אי לכך, דאגה שיתחנך מחוץ לבית ועשתה הכל כדי שבחוג- בחברה- לא ידעו דבר על מעשי בעלה. כשמת הבעל, החליטה להקדיש את כל עזבונו הכספי להקמת בית יתומים, כדי שבנה לא יירש דבר מאביו. אך מסתבר כי לא יכלה למנוע מהבן ירושה אחרת- את מחלת העגבת. עייף והולה מניע הבן אוסולד מפאריס- בה חי כאמן- כדי לנוח בבית אמו בכפר בבית הקודר, האפוף רוחות עבר, נמשך אוסולד אל רגינה, הנערה המשרתת, שהיא, כעצם אחותו החורגת- בת משותפת לאביו ולמשרתת- ביתם בעבר. במר-יאוושה מוכנה האם להסכים לקשר ביניהם, אם, אמנם, יסב הדבר אושר לאוסולד. אך משעומדת רגינה על מיהותה- היא עוזבת את בית אלוינג והולכת אל אביה החורג, הנגר אנגסטראנד, העומד להקים "בית ימאים". מכאן מתרחשים המאורעות במהירות: בית היתומים, העומד להפתח למחרת, עולה באש. כל מה שהושקע בו ירד לטמיון, לפי שהכומר סבר כי בית המוסק למטרות נעלות אינו מעון ביטוח וכדי לא להיחשד בקטנות אמונה. הנגר אנגסטראנד מאשים את הכומר בכך שהשריפה נגרמה בשל חוסר זהירותו. בסיום נותרים הגבי אלוינג ובנה אוסולד, וזה מכריח את האם להבטיח לו, שברגע שיתקף במחלתו- והפעם, כפי שקבע הרופא, יתבטא הדבר על ידי איבוד השכל- תרעיל אותו ברעל שהכין לשם כך. המחזה מסתיים בסופו של ליל האימים, עם התחלת ההתקפה. המסך יורד כשאוסולד זועק: "השמש, השמש" והאם ניצבת לבדה, אבודה וגלמודה.

משעשע היום לקרוא את הביקורות הקשות שהומחו במחזה "ירוחות" בשנת 1891 בשל אי מוסריות.
מסתבר, כדיעבד, כי בורות והוסר ידע בעניני רפואה הובילו את המקמרגים למסקנות הללו. כיום נחשב המחזה
כפוסט יצירתו של הנריק איבסן.
בעקבות העלאת ההצגה "ירוחות" בתיאטרון המלכותי בלונדון, בפני העתונות הבריטית, פרסם ויליאם ארצ'ר
בעיתון "פאל מאל גאזטי" ביום 8/4/1891 קובץ בקורות ותגובות אודות ההצגה שהתקיימה 3 שבועות קודם לכן.

"...ביוב פתוח... מעשה מלוכלך שנעשה בציבור... בית שכל פתחו פרוצים... תועבה נסתרת... ציניות מעליבה... עולמו
הציני והמלודרמטי של איבסן... מיאוס וצנחנה מוחלמת..." (דיילי טלגרף-במאמר ראשי)
"...אוסף של וולגאריות, שחצנות, נסות ואבסורד..." (דיילי טלגרף-בקורת)
"...העלבה ללא לאות... חתיכת תעוב... סקנרדל..." (מטנרד)
"...מיאוס במערימיו... הפקה דוחה וקודרת..." (דיילי ניוז)
"...הדמויות או סותרות את עצמן, או משעממות או מתועבות..." (דיילי כרוניקל)
"...מלאכה משפילה ומאוסה..." (קוויז)
"...חולני, לא בריא, מנעיל..." (ללוד)
"...רק סיוט לילה..." (נימלזופ)
"...קריקטורה נכיאח..." (בלק אנד וויט)
"...המתועב במחזות איבסן... זבל..." (אמת)
"...יוזמה חולנית..." (אקדמי)
"...בושה לתיאטרון האנגלי... משעמם ומנעיל, מתועב..." (ארה)

בין המבקרים האנגליים היחידים, שהיה להם מספיק אומץ להגן על המחזה, היה א.ב. וולקלי אשר כתב בעיתון
"סטאר"
"...האם אנשים אלו לא מצאו דבר ב"ירוחות"?!... האם המחזה עבורם אינו אלא מחקר מכאיבו..."

הנריק אייבסן

1828	נולד בעיר סקיאן בדרום-מזרח נורווגיה, אביו סוחר מצליח.
1835	האב פושט את הרגל. המשפחה נאלצת לעקור מהעיר לאזור כפרי.
1844	נעשה עוזר לרוקח בעיר נמל קמנה, גרימסנד. נשאר שם שש שנים וחי בעוני רב.
1846	משרתת צעירה יולדת לו בן לא חוקי.
1849	כותב את מחזהו הראשון "קאמילינה" (בחרוזים).
1850	עובר להתגורר בעיר הכירה כריסטיאניה (כיום אוסלו) ולומד באוניברסיטה. כותב את מחזהו השני "עגלת הלוחם".
1851	מוזמן לשמש כיועץ ספרותי, מחזאי בית ואסיסטנט בתיאטרון העירוני החדש בברגן.
	נענה להזמנה ונשאר שם שש שנים- כותב, מכיים, מעצב תלבושות ומנהל חשבונות.
1852	מבקר בקופנהגן ובדרזדן כדי להשתלם באמנות הבמה. כותב קומדיה רומנטית בחרוזים ובפרוזה- "לילו של גיזוף הקדוש", מוצג בברגן ונחל כישלון.
1853	"לילו של גיזוף הקדוש".
1854	כותב את "הגברת אינר מאוסטראט"- טרגדיה היסטורית בפרוזה.
1855	המחזה מוצג בברגן ונכשל. איבסן כותב עוד קומדיה רומנטית בחרוזים ובפרוזה- "החגיגה בסולהאוג".
1856	המחזה מוצג בברגן. הצלחתו הראשונה. פוגש את סוזאנה טוראסן. כותב את "אלואף לילינקראנס", שוב קומדיה בחרוזים ובפרוזה.
1857	המחזה מוצג בברגן ונכשל. איבסן עוזב את ברגן ועובר לשמש כמנהל-אמנותי של התיאטרון הנורווגי בכריסטיאניה. כותב טרגדיה היסטורית בפרוזה- "הוויקינגים מהלגולאנד".
1858	נישא את סוזאנה טוראסן. ה"ויקינגים מהלגולאנד" מועלה בהצלחה מוגבלת.
1859	נולד בנו היחיד זיגורד.
1860-61	שנות עוני ויאוש. אינו מסוגל לכתוב.
1862	כותב את "קומדיית האהבה"- סאטירה מודרנית בחרוזים.
1863	מקבל משרה חלקית כיועץ ספרותי לתיאטרון כריסטיאניה, הנמצא בפיקוח דני. מצבו הכלכלי רע. נכשל במאמציו לקבל סיוע ממשלתי ונאלץ להעזר במלווים בריבית. כותב את "שואפי הכתר"- שוב טרגדיה היסטורית בפרוזה. זוכה לבסוף במילנת נסיעות ממשלתיות. סכום נוסף נאסף על ידי ידידיו.
1864	הפקה של "שואפי הכתר" בכריסטיאניה זוכה להצלחה. עובר להתגורר ברומא, אינו חוזר לנורווגיה במשך עשרים ושבע שנים. מתחיל לכתוב את "הקיסר והגליליי".
1865	כותב את "בראנד" בחרוזים (כמחזה לקריאה, לא להצגה).
1866	פרסום המקטע של "בראנד". הצלחה עצומה. איבסן מתפרסם ברחבי סקנדינביה (אך המחזה לא יוצג במשך 19 שנה).
1867	כותב את "פר גינטי" בחרוזים (גם הוא לקריאה, לא להצגה). שוב הצלחה גדולה, אך המחזה לא יוצג במשך 7 שנים.
1868	עוזב את רומא ועובר לגור בדרוזן.
1869	משתתף בפתיחת תעלת סואץ כנציג נורווגיה. משלים את "ליגת הנעורים", קומדיה מודרנית בפרוזה.
1871	עורך מחדש את שיריו הקצרים ומפרסם אותם בכרך אחד. נפרד מהחרוז ומעתה יכתוב בפרוזה בלבד.
1872	משלים (מקץ תשע שנים) את "הקיסר והגליליי", מחזהו ההיסטורי האחרון, מתחיל להתפרסם בנרמניה ובאנגליה.
1874	שב לתקופה קצרה לנורווגיה, לראשונה מזה עשר שנים. סמודנטים עורכים מצעד לפידים לכבודו.

1875	עזוב את דרוזן ומתיישב במינכן. מתחיל לכתוב את "עמודי החברה", הראשון מבין שתיים-עשרה הרמות המורכבות הגדולות שלו (בפרוזה).
1876	"פר גינט" מופק לראשונה. "הוויקינגים מהלגלאנד" מופק במינכן, ראשון מחזותיו שהוצג מחוץ לגרמניה.
1877	משלים את "עמודי החברה" המחזה מוצג ברחבי גרמניה ומקנה לאיבסן פרסום רב.
1878	חוזר לשנה לאיטליה.
1879	כותב ברומא את "בית בובות", המחזה מעורר סנסציה מיידית. חוזר לשנה למינכן.
1880	שב לרומא למשך חמש שנים נוספות. הפקה ראשונה של מחזה שלו "עמודי החברה" בלונדון.
1881	כותב את "רוחות". מותקף קשות. כל התיאטראות דוחים את המחזה וכל חנויות הספרים מחזירות אותו למייל.
1882	כותב את "אויב העם" ברומא. מתקבל באהדה. הפקה ראשונה של "רוחות" בשיקגו.
1884	כותב את "ברווז הפרא". מחזה זה וכל אלה הבאים אחריו ייחשבו לבלתי ברורים ויתקבלו בדרגות שונות של תמחוק.
1885	מבקר בגרמניה לראשונה מאז 1874. עזוב את רומא ועובר לגור שוב במינכן.
1886	כותב במינכן את "רוזמרסהולם".
1888	כותב במינכן את "האשה מן הים".
1889	מתאהב בגנרלה בת 18, אמיליה ברדך. אינו פוגש בה שוב, אך ההתנסות תמיל צילה על יצירותיו הנותרות. "בית בובות" מוצג בלונדון. זוהי הפקה גדולה ראשונה של יצירותיו באנגליה.
1890	כותב במינכן את "הדח נאבלר".
1891	חוזר להתגורר בגרמניה לצמיתות.
1892	כותב בכריסטיאניה את "אלוף הבונים".
1894	כותב את "איוולף הקטן".
1896	כותב את "ניון נבריאל בורקמן".
1899	כותב את "כשאנו המתים נתעורר".
1901	לוקה בשטף דם מוחי ראשון כתוצאה ממנו משותק חלקית.
1903	לוקה בשטף דם מוחי שני המגבילו עד מאוד.
1906	מת בכריסטיאניה ב-23 במאי, בגיל 78.

עדרות ראייה

על המחזאי

לא מקרה הוא שדווקא איבסן מקובל על הכל - חסידיו ומתנגדיו כאחד - כ"אבי הדרמה המודרנית".

אפשר שמיבתה של הסכמה כללית זו נעוצה בעצם ההיקף הגדול ובהמשך הזמן של פעילותו הדרמטית, המשתרעת על פני כחמישים שנות יצירה בקרוב, ואפשר שסוד ראשוניותו של איבסן נעוץ בכך שהוא לבדו, ב"עשר אצבעותיו" בלבד, חולל תמורה רבתי זו בתיאטרון של ימיו, ובארץ נידחת דווקא, בשוליה של תרבות אירופה המערבית. למרות הוסר עקביותו, או שמא בנינה, היה דווקא איבסן מסוגל לאחד ביצירתו את שני האלמנטים העיקריים של הדרמטורגיה הפורה, לאמור, את היכולת הספרותית ואת הכושר לממשה על במת התיאטרון, יותר מכל דרמטורג או איש תיאטרון אחר בזמנו.

לצד שני הנורמים הראשונים המחזה הכתוב והתיאטרון המבצע - נמצא גורם שלישי הריהו שותף הכרחי בעולמה של אמנות הדרמה ואי אפשר לה בלעדיו. כוונתי לצופה, אשר כל מי שדן בכח ובערך האמנותי והרוחני הצפון במחזה, אי אפשר ואסור לו לשכוח את תפקידו, שבלעדיו אין המחזה וזכה לחיים שלמים ואמיתיים.

מתוך הספר:
"הדרמה המודרנית"
מאת מתי מגד

לקראת סוף חייו הפך איבסן למעין אטרקציה תיירותית בכריסמטיאניה. תיירים נתקבצו לבית-הקפה "גרנדי" כדי לחוות בו. ביניהם היה המשורר האנגלי ריצ'רד לה גליאן שמספר על המעמד: "הקפה הגדול היה מלא מפה לפה אך אנו מצאנו שולחן טוב במעבר לא רחוק מהדלת. לא היה עלינו לחכות זמן רב כי בשעה אחת בדיוק הופיעה בפתח בית-הקפה הדמות הקודרת עשורת זקן-הלחיים המפורסם המוכרת בעולם כולו מהקריקטורות, קריקטורות שלא היתה בהן הגומה, אלא שהפעם היה זה האישי עצמו.

זקן-הלחיים העשיר כיסה את פניו בחומרה אכזרית כצווארון רחב ומלא, פניו המרות נראו כמעונות מתח חשמלי, דמות קפדנית במעיל עשוי צמר משובח אף כי מיושן קמעה. כובע המשי היה ללא רבב, העניבה הלבנה, מגפיו הגבוהות מבריקות והמטריה מקופלת בקפידה. היה שמץ של גדרנות בהופעתו, אך זו הצטיינה יותר מכל בארשת של ציווי, אי-נחת ושפתיים קמוצות. לא היה זכר לרוך ולנועם אנושי במבע עיניו המקנימות. נראה היה לי כאחד מאותם זקני דת סקוטיים בהיכנסם לכנסייה. וכך שעה שפסע אל עבר השולחן השמור רק לו-שולחן אשר אף אורח אחר לא היה מעז לתפוס, התרחש לפתע משהו מרשים ומפתיע מאוד עבורי כור אנגלו-סקס: כאיש אחד קמו על רגליהם כל באי בית-הקפה במחווה של הוקרה וכבוד, וזר שעמד לידי וזיחה את מוצאי, אמר לי בקול רם ובטון רווי הערצה: "זה המשורר הגדול שלנו, הנריק איבסן".

וכמו בנוכחותו של מלך נשארנו כל באי המקום על עומדם עד אשר התיישב איבסן במקומו ואילו אני נפעמתי מאוד מהעם שכך מוקיר את בכירי בניו".

מתוך "איבסן"
מאת
מיכאל מאייר

על איבמן

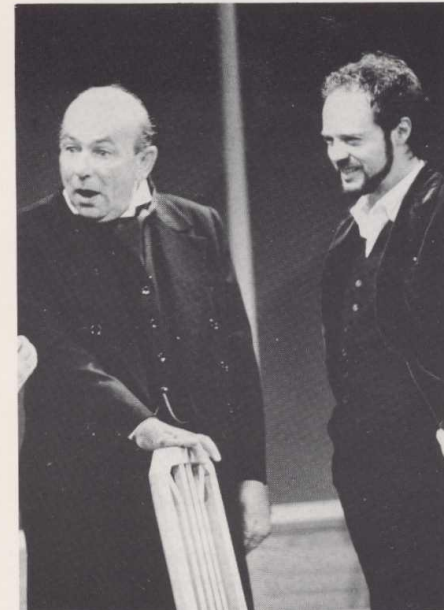
... "לאחר שקספיר, בלי שום היסוס, איבמן בעיני נמצא במקום הראשון".

פירנדלו

"איבמן כותב כל ימי חייו ובעיקר בכגרותו מחוות על חוסר כוח - החיים המבקש חיים, על חוסר-אונים המבקש כוח, על כוח מדומה המבקש שלטון וחופש. על התהום שבין התפיסה האינטלקטואלית והיצירה כפרי החופש. שכן כל ניבוריו, כמעט, הוא אבדן ומוות. הם דחו את החיים והחיים התנקמו בהם ושלחו אותם למקום שאליו הם שייכים-בית הקברות".

לאה גולדברג 1962

החיים המתים במחזות איבמן
מתוך "במה" כרך 14 תשכ"ב.

"... כאשר החל איבמן כותב את מחזותיו, רווחה הדעה שכל אמנות הדרמה עומדת ונופלת עם המאורע התמחוני שממציא המחזאי ותו לא. איבמן סבר, כנגד זה, שככל שהמאורע יהיה רגיל יותר - כך יהיה המחזה מעניין יותר. שקספיר העלה בני אדם חיים על הבמה - אך מחוץ לחוג המאורעות המתרחשים בחיים הרגילים. רק לעיתים רחוקות ביותר יש לנו דודים הרוצחים את אבותינו - ולו גם עשו זאת, לא היה החוק מרשה להם לשאת את אמותינו לנשים... בדרך כלל, אין אנו נתקלים בממשפות: המלכים שלנו אינם נוטים להירצח וכסא-מלכותם אינו עובר לידי מרצחיהם. ואם לווים אנו כסף כנגד שטר חוב, אין אנו נוהגים להבטיח כי נשלם את חובנו בליטרת בשר..."

איבמן בא למלא את מה ששקספיר החסיר. הוא העלה על הבמה לא רק אותנו אלא גם את הנסיבות הריאליות של חיינו. הדברים המתרחשים בחיי הנפשות הפועלות במחזותיו הם הם הדברים הקורים גם בחיינו אנו. לפיכך, חשובים מחזותיו של איבמן בשבילנו היום, הרבה יותר ממחזותיו של שקספיר.

הם עלולים, כמובן, לפגוע בנו באכזריות יתרה, ממשית יותר מוז שבמחזה השקספירי, והם עשויים גם להרחיב את ליבנו בתקווה נרגשת, כי עתידים אנו להשתחרר מעריצותם של אידיאלים מזויפים ולזכות בחיים אינטנסיביים ושלמים וחופשיים..."

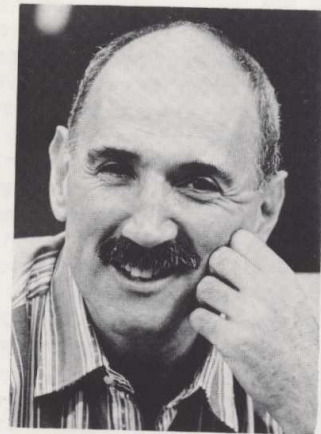
ג'ורגי ברנארד שאו

רבקה משולח
המתרנמת

בוגרת החוג לתיאטרון של אוני' תיא. תירגמה כ- 60 מחזות עבור כל התיאטרונים בארץ. בין עבודותיה: מלקולם הקטן ומלחמתו בפריסים, אלפי, עבור כמת השחקנים. הצילו של בונד, איש הקרח בא של אוניל, מחול המוות של סטרינדברג, גן הדובדבנים של ציכוב השמלית ושמה תשוקה של וויליאמס, ממורסווה של קפקא, קייטנים של גורקי, עיר חופשית של פריול ועוד, עבור חיפה. גולים של נויס, אויב העם של איבסן, בצל הבנידה, תשוקה, תיבת הצללים, לחגיגה ועוד, עבור הכימה. אמר, עמודי החברה ורוחות של איבסן, המערה של אומטרובסקי, מסיבת יום הולדת של פינמר ועוד, עבור באר-שבע, כך משתעשעת אמי המשוגעת, פנשן, עבור החאן. הים של בונד, עבור בית צבי. היי הזיר, של ארדן, סיבוב מסוכן, שקרים, המערב האמיתי של שפארד, מיכאל קולחאס, אהבה מאוחרת, ובית ברנרדה אלבה עבור הקאמרי. כ"כ תרנמה לתוכניות הרדיו "דלת פתוחה", "איטליה בלה", לתקליטאים, למופע של סנדרה גיננסון, לתוכניתה של גילה אלמנור "במעט חזקה", וכתבה שירי חידון לתוכנית הטלוויזיה "אלגרו".

מייקל אלפרדס
הנמאי

שנים אחדות. כמו כן, ביים בקנדה. בסין ביים את השמלית ושמה תשוקה מאת טנמי וויליאמס. מקיים סדנאות וכיתות אומן לבמאים ושחקנים בכל רחבי העולם.

החל בעבודתו בישראל בשנת 1969 וביים את שידוכים בכמת השחקנים. בשנת 1970 ביים בתיאטרון חיפה את מנדרגולה והמורים. משנת 75-1972 שימש כמנהל אמנותי בתיאטרון החאן הירושלמי. בשנת 1983 ביים בתיאטרון הקאמרי את אורזי המזוודות מאת חנוך לוין. זכה פעמיים בפרס כינור דוד עבור בימוי ההצגות מנדרגולה ואורזי המזוודות. ייסד להקת תיאטרון משלו באנגליה - "חוויה משותפת" אותה ניהל בשנים 1975-1987. להקתו הופיעה בישראל בשנת 1980 בהצגות סימבליין מאת שיקספיר ואלף לילה ולילה, ובשנת 1981 עם ההצגה הפוחר מונציה. ב"נשיונל תיאטר" באנגליה ביים את היהודי הנודד ומרילוגיית הכפר. עבד וביים בארה"ב

פליס רוס מעצבת התאורה

בין ההצגות הרבות לחן עיצבה תאורה-באר-שבע: קשר דם, מדובר בורדים, שחמתי את דודתי, הקול האנושי, רכבת תחתית, סכסוכים. נוה צדק: אדם בן כלב, מחלקה 3 כחה 1, הפטריוט. בית לסין: בין הצלצולים, מרד הימאים, גבירתית המדינה, יתומים, בעל שימושי מאד (שני האחרונים בשיתוף "במות ובדים"). צוותא: סטריפטזי אחרון, סטריפטזי אחרון 88. הקאמרי: צילה טוב אמא, החילוני האחרון, לשבור את הצופן, הדלפה. החאן הירושלמי: נולדו אשמים.

האופרה הישראלית: הספר מסיבי'לה, שיקוי אהבת להקות מחול: בת שבע, בת דור, התנועתרון, גוונים במחול 87-88, להקת רינה שינפולד במסגרת פסטיבל ישראל 88, להקת מחול "היינה", באנטוורפן-בלגיה. עיצבה תאורה למופע "אני מאמין" שנערך בלונדון במסגרת חגיגות ה-40 לישראל, באולם ROYAL ALBERT HALL.

רות דר מעצבת התפאורה והתלבושות

תפאורנית בית בקאמרי, ילדת ת"א. למדה עיצוב תפאורה ותלבושות בבית הספר שליד האופרה סדרס-ולס, בלונדון. עיצבה תפאורות ותלבושות עבור רוב התיאטרונים בארץ, כמו גם לקולנוע ולטלוויזיה. בין עבודותיה הרבות בתיאטרון: אופרה בגרוש, הלום ליל-קין, מותו של סוכן, גן הדובדבנים, מהגוני, יוסף וכתונת הפסים המשגעת, מעגל הגיר הקווקזי, גדול וקטן, מידה כנגד מידה, מהומה רבה על לא דבר, חוות החיות, מיכאל קולהאס, עלובי החיים, אמא קוראז', לשבור את הצופן, הדלפה, גם הוא באצילים. עיצבה תפאורה ותלבושות לרוב מחזותיו של הנודח לוי: יעקובי ולדינגטל, הוצאה להורג, יסורי אויב, הוונגה הגדולה מבבל, אורזי מוודות, כולם רוצים לחיות, נקנע ומנוצה, יאקיש ופופציה ועוד.

משתתפים

אהרון אלמזג

בוגר בית-הספר הדרמטי שליד תיאטרון "הבימה". משך 25 שנה עבד כשחקן בתיאטראות: הבימה, הקאמרי, החאן הירושלמי ותיאטרון חיפה. לפני 5 שנים החל עבודתו כבמאי. בין ההצגות אותן ביים: הפרדס בהבימה, נעורי ורדה'לה בנווה צדק, רכוש נמוש, שיין ואחרי החגים בתיאטרון הקאמרי. בעונת ההצגות 1989-90 ישמש כבמאי בית תיאטרון העירוני באר-שבע.

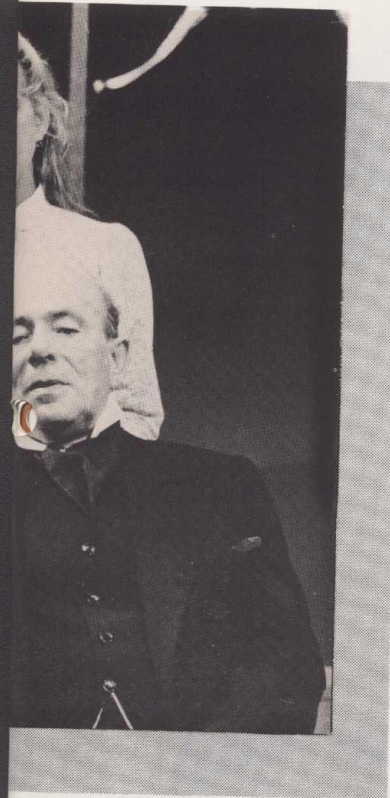
מרק חסמן

יליד רוסיה, שם שיחק שנים רבות בתיאטרון הממלכתי בוילנה ובסרטים שונים.

עלה ארצה בשנת 1980 והצטרף לתיאטרון באר-שבע. שיחק בהצגות רבות, ביניהן: שש נפשות מחפשות מחבר, אגדות מיערות וינה, דה, יונו והטווס, תופים בלילה, ליר (ליר), עמודי החברה, השחק, השמן במסקבה (וולנד), איש הפיל, קומיקאים, המיזנטרופ, הלום ליל קיץ, שאלה של גאוגרפיה (גרישה), אותו ואת בנו (מושקי פירפונטוב), המתאבד, מקהלת אי ההסכמה, אילוף המורת (בפטימטה), רק בימי ראשון (קופר), ברווז הפרא, מותו של סוכן (ווילי לומן), הנפש הטובה מסצ'ואן וקומדיה של טעויות (מולינטס).

חנה מרון

מאז הצטרפותה לתיאטרון הקאמרי בשנת 1948, שיחקה כ-50 תפקידים המייצגים קשת רחבה של מחזות מקוריים, קלאסיים ומודרניים. בין

במחזמר הלו דולי. בשנים האחרונות הופיעה גם בתיאטרון הבימה ב"מטיוארט (אליובט), ובת"א (אלינור). כמועדון צוותא הופיע בכבוד השופטת (בתפקיד השופט בסרט דודה קלרה שיחקה את תפקיד קלרה, בסידרה קרובים קרובים משחקת בתפקיד חנה. לצד תפקיד בתיאטרון, הופיעה עם תזמורת שני בקדיש של ברנשטיין עם תזמורת רשות השידור, בפאסאד של וולטון הסינפונייטה של ב"ש, ובפטר וה של פרוקופייף עם הפילהרמונית באחרונה השתתפה בתיאטרון בהצגה נהג-ציירת (מירה) ובי באוניברסיטת ת"א את ההצגה מטיוארט.

התפקידים, ממחזותיהם של אלתרמן, גולדברג, שמיר, סנקה, שיקספיר, איבסן, ציכוב, שילר, שאו, ווילאמס, אוינל, מילר, פינטר. הוא הלך בשדות (מיקה), רק אתמול נולדה (בילי), מלכת שבא (מלכת שבא), ביבר הזכוכית (לורה), תשוקה בצל האילנות (אבי), פיגמליון (לייזה דוליסל), כטוב בעיניכם (רוזלינד), בעלת הארמון (לנה), מרי מטיוארט (אליובט), פונדק הרוחות (הפונדקית), מהומה רבה על לא דבר (ביאטריציה), המיליונרית (אפיפניה), הדה גבלר (הדה טסטון), קדחת אביב (יהודית), מדאה (מדאה), מווש קל (ארקדינה), נוף (כס), הו הימים היפים (ויני). בתיאטרון נודיק הופיעה בתפקיד דולי

פרסים: פרס ישראל-1983, פרס הרצל-1971, פרס עירית ת"א-1956, 1977, פרס קלוזנר-1959, כינור דוד-1969, 1972, 1973; לאחרונה הוענק לה תואר ד"ר כבוד ממעם האוניברסיטה העברית בירושלים. בשנים האחרונות מביימת ב"בית צבי".

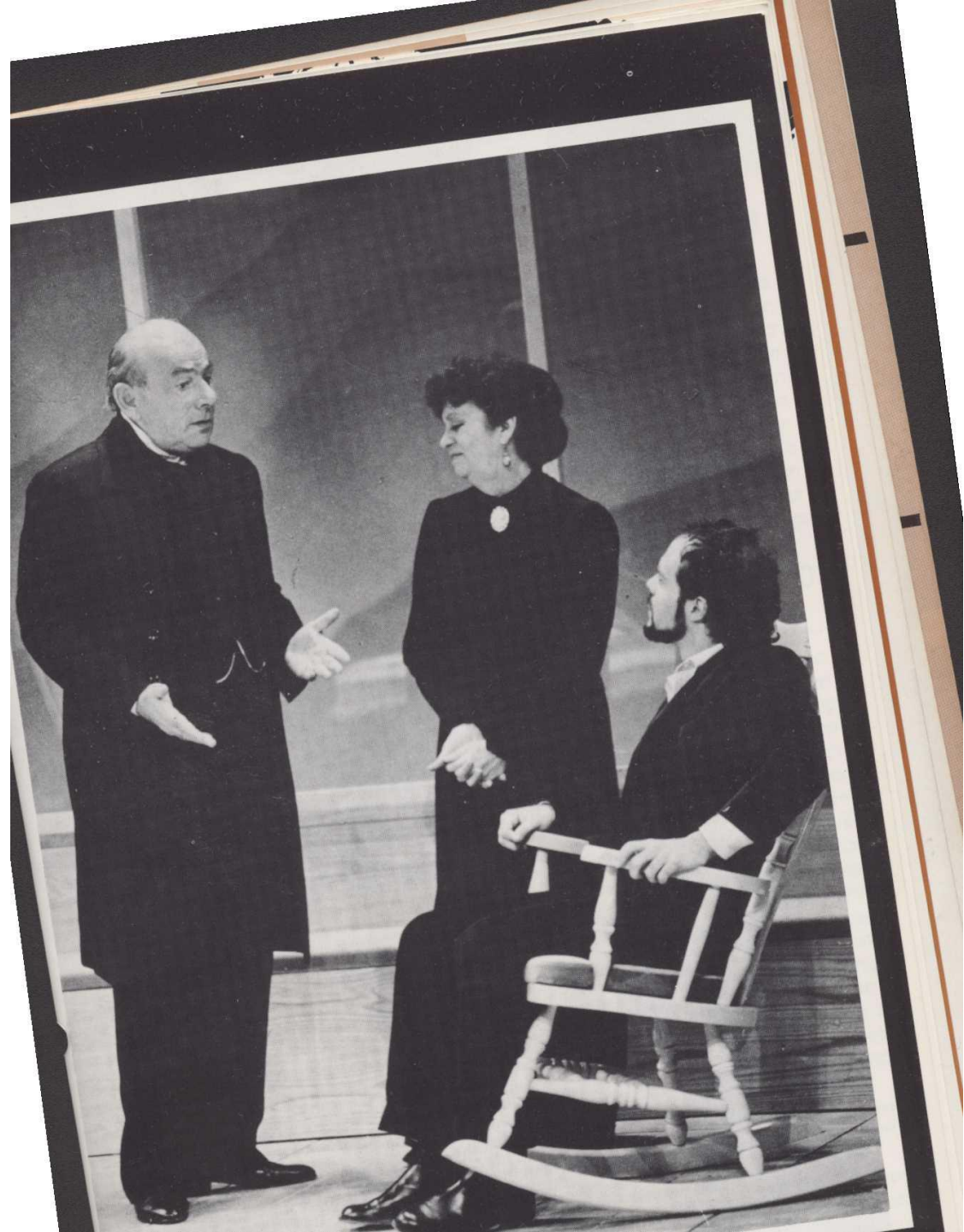
פרסים: פרס ישראל-1983, פרס הרצל-1971, פרס עירית ת"א-1956, 1977, פרס קלוזנר-1959, כינור דוד-1969, 1972, 1973; לאחרונה הוענק לה תואר ד"ר כבוד ממעם האוניברסיטה העברית בירושלים. בשנים האחרונות מביימת ב"בית צבי".

דורון תנורי

יליד חיפה 1952. בשנים 1974-1981 שיחק בתיאטרון העירוני באר-שבע והשתתף בהצגות רבות כינהן: אנדורה, הלילה ה-12, הרצח של פיירו, הרולד ומוד, הצל, הצילו, קשר דם, מנהל הבית, מידה כנגד מידה. משנת 1981 ועד לאחרונה שחקן התיאטרון העירוני חיפה. בין ההצגות כהן השתתף: נפש יהודי, עקומים, גמו, מכבים לגודו, מרטיק, מר מאני.

דפנה רכטר

בוגרת בית הספר למשחק בית צבי 1988. בתיאטרון באר-שבע השתתפה בהצגות: ברור כשמש (מומסינה), טובת המולדת. בימים אלה משתתפת בהצגות: קומדיה של מעויות

"מי שרוצה להבין אותי בשלמות צריך להכיר את גורבניה. הטבע המופלא והאכזר אשר מקיף את האנשים שם בצפון, החיים של בידוד ובדידות, הבתים אשר לעתים קרובות מרוחקים קילומטרים זה מזה והאנשים שחיים בלי מנע עם הוולת, ומתרכזים בתוך עצמם. זו המיכה לכך שהם מופנמים, רציניים, מהורגרים ומפקנים. בנוורווגיה כל אדם שני הוא פילוסוף ומי החורף הארוכים, החשוכים עם הערפל הכבד אשר עוטף את הבתים... אה, כמה מתגעגעני שם אל השמשון"

איבסן 1902

"את חיי האישיים לא הפכתי מעולם לנושא בלתי-אמצעי של יצירותי. בשנים הראשונות הקשות ליצירתי, היה יחסי אל החיים כל-כך נעדר-חשיבות בעיני, עד שלימים לא העויתי ללמד עליו זכות. יש שבאיוו עצרת-חג נייעורים בקרבי זכרונות-נייעורי, כגון, כאשר אני רואה דוב מובל בידי מאלפו. או אז יודע אני כי בי האשם על שבינות למשתאות וחיננאות נקברו הרבה מחשבות נאות..."

אך ממה באמת מורכב המשורר? אשר לי, זה מכבר גיליתי כי להיות משורר פירושו קודם כל לראות. לראות באופן כוח, שהדבר הנראה יושג אחר-כך על ידי הקורא או הצופה במחזה, בדיוק באותה צורה שראהו המשורר. אלא שלראות את הדברים באופן כזה ולהעתיקם ללשון השירה ניתן רק למי שנתנסה בהם בפועל ממש. כמדומני שזהו מודה הגדול של ספרות דורנו-שהיא חותרת קודם כל לספק את הדברים שהמשוררים עצמם נתנסו בהם.

כל מה שכתבתי בעשר השנים האחרונות חוויתיו כנפשי. אך המשורר אינו חווה שום דבר בבידודו. כל מה שהוא מתנסה בו-בני ארצו כולם מתנסים יחד איתו. שאם לא כן, איך אפשר היה להקים את נשר-החבנה בין הרוח היוצרת לרוח הקולטת? ומה היו הדברים שחוויתים וכתבתי עליהם? אכן, רב וגדול הוא היקפם. מקצתם, דברים שחשתי בהם רק בכהרף-עין, ברנעי היפים ביותר, ואחר-כך שבו ונייעורו בקרבי, בגדולתם ויופיים. או-אז כתבתי, אם מותר לי לומר כן, על דבר-מה מרומם יותר מה"אני" היומיומי שלי. ובכותבי עליו, חיזקתי את אחיותי בקרבי-כנגד אותו "אני" יומיומי.

מעצם טבעו נימנה המשורר על מרחיקי הראות. אשר לי, מעודי לא ראיתי את ארץ-מולדתי ואת חייה בבהירות, בשלימות ומקרוב כל כך, כמו בזמן שצפיתי בה מרחוק, מארץ נכר..."

(מתוך נאום שנשא איבסן

לפני סטודנטים נורווגים ב-1874)

הצגות של הנריק איבסן שהועלו בארץ

1907	"אויב העם" חובבי האמנות הדרמטית בביתו של ד"ר שטוקמן
1911	"עובר העם" חובבי הבמה העברית
1921	"בית הבובות" התיאטרון העברי בארץ ישראל
1922	"ירחות" התיאטרון הדרמטי
1940	"עמודי החברה" הבימה
1941	"ירחות" שחקני ירושלים
1947	"ירחות" הבימה
1915	"אויב העם" הקאמרי
1952	"פר גינטי" הבימה
1953	"ג'ון גבריאֵל בורקמן" הבימה
1954	"ברווז הפרא" הבימה
1959	"בית הבובות" הקאמרי
1965	"ירחות" תיאטרון פיטר פריי
1966	"הדה גבלר" הקאמרי
1970	"פר גינטי" הבימה
1973	"הדה גבלר" כמה 1973
1976	"אויב העם" הבימה
1979	"בית הבובות" תיאטרון באר-שבע
1984	"עמודי החברה" תיאטרון באר-שבע
1984	"בית הבובות" הבימה
1986	"איוֹלֶף הקמין" תיאטרון החאן הירושלמי
1987	"ברווז הפרא" תיאטרון באר-שבע
1988	"ג'ון גבריאֵל בורקמן" הבימה
1989	"ירוסמרהולם" תיאטרון חיפה
1989	"ירחות" תיאטרון באר-שבע

BEER-SHEVA MUNICIPAL THEATRE

GHOSTS

By: HENRIK IBSEN

TRANSLATED By: RIVKA MESHULACH

DIRECTED By: MICHAEL ALFREDS

SETS & COSTUMES DESIGNED By: ROTH DAR

LIGHTING By: FELICE ROSS

CAST:

MRS. ALVING

CHANNA MARRON

OSWALD ALVING

DORON TAVORY

PASTOR MANDERS

MARK HASSMAN

ENGSTRAND

AHARON ALMOG

REGINA ENGSTRAND

DAPHNA RECHTER

BEER-SHEVA MUNICIPAL THEATRE

GHOSTS

By: Henrik Ibsen